

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 20.5.2020
COM(2020) 543 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Τσεχία

**Έκθεση που συντάχθηκε σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη
λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Τσεχία

Έκθεση που συντάχθηκε σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 20 Μαρτίου 2020 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση για την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Η ρήτρα, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 παράγραφος 1, στο άρθρο 6 παράγραφος 3, στο άρθρο 9 παράγραφος 1 και στο άρθρο 10 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97, καθώς και στο άρθρο 3 παράγραφος 5 και στο άρθρο 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97, διευκολύνει τον συντονισμό των δημοσιονομικών πολιτικών σε περιόδους σοβαρής επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας. Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή κοινοποίησε στο Συμβούλιο την άποψή της σύμφωνα με την οποία, δεδομένης της αναμενόμενης σοβαρής επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας που προκύπτει από την έξαρση της νόσου COVID-19, οι τρέχουσες συνθήκες επιτρέπουν την ενεργοποίηση της ρήτρας. Στις 23 Μαρτίου 2020 οι υπουργοί Οικονομικών των κρατών μελών συμφώνησαν με την εκτίμηση της Επιτροπής. Η ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής επιτρέπει την προσωρινή απόκλιση από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου, εφόσον δεν τίθεται σε κίνδυνο η δημοσιονομική βιωσιμότητα μεσοπρόθεσμα. Όσον αφορά το διορθωτικό σκέλος, το Συμβούλιο μπορεί επίσης να αποφασίσει, κατόπιν συστάσεως της Επιτροπής, να εγκρίνει αναθεωρημένη δημοσιονομική πορεία. Η γενική ρήτρα διαφυγής δεν αναστέλλει τις διαδικασίες του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να αποκλίνουν από τις δημοσιονομικές απαιτήσεις που θα ίσχυαν κανονικά, ενώ δίνει παράλληλα στην Επιτροπή και στο Συμβούλιο τη δυνατότητα να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για τον συντονισμό των πολιτικών στο πλαίσιο του Συμφώνου.

Τα στοιχεία που κοινοποίησαν οι αρχές της Τσεχίας στις 31 Μαρτίου 2020 και στη συνέχεια επικυρώθηκαν από την Eurostat¹ δείχνουν ότι το πλεόνασμα γενικής κυβέρνησης στην Τσεχία ανήλθε σε 0,3 % του ΑΕΠ το 2019, ενώ το ακαθάριστο χρέος της γενικής κυβέρνησης ανήλθε στο 30,8 % του ΑΕΠ. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2020, η Τσεχία αναμένει έλλειμμα 5,1 % του ΑΕΠ το 2020, ενώ το χρέος αναμένεται να διαμορφωθεί στο 37 % του ΑΕΠ.

Το αναμενόμενο έλλειμμα για το 2020 καταδεικνύει, εκ πρώτης όψεως, την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος, όπως αυτό ορίζεται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή συνέταξε συνεπώς την παρούσα έκθεση, η οποία αναλύει τη συμμόρφωση της Τσεχίας με το κριτήριο του ελλείμματος που προβλέπει η Συνθήκη. Το κριτήριο του χρέους μπορεί να θεωρηθεί ότι πληρούται, δεδομένου ότι ο δείκτης χρέους το 2019 είναι χαμηλότερος από την τιμή αναφοράς του 60 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Η

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fef7-a07764b0369f>

έκθεση λαμβάνει υπόψη όλους τους σχετικούς παράγοντες και δίνει τη δέουσα προσοχή στο σοβαρό οικονομικό σοκ που συνδέεται με την πανδημία COVID-19.

Πίνακας 1. Έλλειμμα και χρέος της γενικής κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)

		2016	2017	2018	2019	2020 COM	2021 COM
Κριτήριο του ελλείμματος	Ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης	+0,7	+1,5	+0,9	+0,3	-6,7	-4,0
Κριτήριο του χρέους	Ακαθάριστο χρέος της γενικής κυβέρνησης	36,8	34,7	32,6	30,8	38,7	39,9

Πηγή: Eurostat, εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020.

2. ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ

Με βάση το πρόγραμμα σύγκλισης του 2020, το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης της Τσεχίας το 2020 αναμένεται να ανέλθει στο 5,1 % του ΑΕΠ, ποσοστό υψηλότερο και όχι πλησίον της τιμής αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη.

Η αναμενόμενη υπέρβαση της τιμής αναφοράς της Συνθήκης για το 2020 είναι έκτακτη, καθώς προκύπτει από σοβαρή επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας. Λαμβανομένων υπόψη των επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19, στις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020 αναμένεται συρρίκνωση του πραγματικού ΑΕΠ το 2020 κατά 6,2 %.

Η αναμενόμενη υπέρβαση της τιμής αναφοράς της Συνθήκης δεν είναι προσωρινή, βάσει των εαρινών προβλέψεων της Επιτροπής του 2020, σύμφωνα με τις οποίες το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης θα παραμένει πάνω από το 3 % του ΑΕΠ το 2021.

Εν κατακλείδι, το αναμενόμενο έλλειμμα για το 2020 είναι υψηλότερο και όχι πλησίον της τιμής αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Η αναμενόμενη υπέρβαση θεωρείται έκτακτη αλλά όχι προσωρινή, όπως ορίζεται στη Συνθήκη και στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Ως εκ τούτου, από την ανάλυση προκύπτει ότι, εκ πρώτης όψεως, το κριτήριο του ελλείμματος, για τους σκοπούς της Συνθήκης και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97, δεν πληρούται.

3. ΣΧΕΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης ορίζει ότι, εάν ένα κράτος μέλος δεν πληροί τους όρους ενός ή αμφοτέρων των κριτηρίων αυτών, η Επιτροπή οφείλει να συντάξει έκθεση. Η εν λόγω έκθεση πρέπει να «λαμβάνει επίσης υπόψη το κατά πόσον το δημόσιο έλλειμμα υπερβαίνει τις δαπάνες δημοσίων επενδύσεων, καθώς και όλους τους άλλους σχετικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της μεσοπρόθεσμης οικονομικής και δημοσιονομικής κατάστασης του κράτους μέλους».

Οι παράγοντες αυτοί διευκρινίζονται περαιτέρω στο άρθρο 2 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97, το οποίο προβλέπει επίσης ότι η Επιτροπή πρέπει να λαμβάνει δεόντως υπόψη «οποιοδήποτε άλλο παράγοντα ο οποίος, κατά τη γνώμη του οικείου κράτους μέλους, συμβάλλει στην ολοκληρωμένη ποιοτική αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τα κριτήρια του ελλείμματος και του χρέους και τον οποίον το κράτος μέλος έχει προτείνει στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή».

Στην παρούσα κατάσταση, ένας σημαντικός πρόσθετος παράγοντας που πρέπει να ληφθεί υπόψη όσον αφορά το 2020 είναι ο οικονομικός αντίκτυπος της πανδημίας COVID-19, η οποία έχει πολύ σημαντικές επιπτώσεις στη δημοσιονομική κατάσταση και δημιουργεί ιδιαίτερα αβέβαιες προοπτικές. Η πανδημία οδήγησε επίσης στην ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής.

3.1. Πανδημία COVID-19

Η πανδημία COVID-19 οδήγησε σε σοβαρό οικονομικό σοκ, το οποίο έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι συνέπειες ως προς την αύξηση του ΑΕΠ θα εξαρτηθούν από τη διάρκεια τόσο της πανδημίας όσο και των μέτρων που λαμβάνονται από τις εθνικές αρχές και σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο για την επιβράδυνση της εξάπλωσής της, την προστασία των παραγωγικών ικανοτήτων και τη στήριξη της συνολικής ζήτησης. Τα κράτη μέλη έχουν ήδη θεσπίσει ή θεσπίζουν δημοσιονομικά μέτρα για να ενισχύσουν την ικανότητα των συστημάτων υγείας και να ανακουφίσουν τα άτομα και τους κλάδους που πλήττονται ιδιαίτερα. Έχουν επίσης εγκριθεί σημαντικά μέτρα στήριξης της ρευστότητας και άλλες εγγυήσεις. Με την επιφύλαξη λεπτομερέστερων πληροφοριών, οι αρμόδιες στατιστικές αρχές πρέπει να εξετάζουν κατά πόσον τα εν λόγω μέτρα συνεπάγονται ή όχι άμεσες επιπτώσεις στο ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης. Σε συνδυασμό με την κάμψη της οικονομικής δραστηριότητας, τα μέτρα αυτά θα συμβάλουν στη σημαντική αύξηση του δημόσιου ελλείμματος και στην επιδείνωση της κατάστασης του χρέους.

3.2 Μεσοπρόθεσμη οικονομική θέση

Η οικονομία της Τσεχίας αναμένεται να πληγεί σοβαρά από την πανδημία COVID-19 το 2020. Καθώς η εξωτερική ζήτηση μειώνεται και τα μέτρα περιορισμού της κυκλοφορίας διαταράσσουν την οικονομική δραστηριότητα, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020, το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί κατά 6,2 % το 2020. Οι επενδύσεις αναμένεται να συρρικνωθούν σημαντικά λόγω των διαταραχών της αξιακής αλυσίδας, της αυξανόμενης αβεβαιότητας και της έλλειψης εργατικού δυναμικού κατά τη διάρκεια της περιόδου περιορισμού της κυκλοφορίας. Επίσης, το εμπόριο επηρεάζεται σοβαρά λόγω της διάρθρωσης των εξαγωγών της Τσεχίας. Αυτό συνιστά ελαφρυντικό παράγοντα κατά την αξιολόγηση της συμμόρφωσης της Τσεχίας με το κριτήριο του ελλείμματος το 2020. Η οικονομία αναμένεται να ανακάμψει σταδιακά το 2021, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 5 %, παραμένοντας όμως κάτω από το επίπεδο του 2019. Η ανάκαμψη προβλέπεται να προέλθει κυρίως από την αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης και των επενδύσεων. Η ανεργία αναμένεται να επηρεαστεί επίσης, φθάνοντας περίπου το 5 % το 2020, αλλά η αύξησή της θα πρέπει να μετριαστεί από τα μέτρα της κυβέρνησης, μια προηγούμενως κλειστή αγορά εργασίας και ένα χαμηλό μερίδιο των συμβάσεων ορισμένου χρόνου. Ωστόσο, υπάρχει μεγάλος βαθμός αβεβαιότητας που χαρακτηρίζει τις βραχυπρόθεσμες μακροοικονομικές προοπτικές.

3.3 Μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική θέση

Με βάση τα απολογιστικά στοιχεία και τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020, η Τσεχία είχε συμμορφωθεί με τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό της στόχο το 2019.

Μετά την έναρξη της πανδημίας, ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2020 χρειάστηκε να αναθεωρηθεί σε έλλειμμα 5,5 % του ΑΕΠ. Το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2020 παρέχει πληροφορίες σχετικά με σημαντικά μέτρα για την ανάσχεση της πανδημίας και τη στήριξη της οικονομίας. Σύμφωνα με τις αρχές, το συνολικό ποσό της άμεσης δημοσιονομικής στήριξης που χορηγήθηκε στην οικονομία έως τις 22 Απριλίου 2020 ήταν περίπου 4 % του ΑΕΠ, εκ των οποίων 2,2 % του ΑΕΠ ως δαπάνες. Τα μέτρα αυτά θα συμπληρώσουν τις αυξήσεις που είχαν συμφωνηθεί προηγουμένως για τους μισθούς του δημόσιου τομέα, τις συντάξεις και άλλες κοινωνικές παροχές. Ορισμένα νέα μέτρα συζητήθηκαν επίσης και ενδέχεται να επηρεάσουν περαιτέρω τον κρατικό προϋπολογισμό. Συνολικά, το πρόγραμμα προβλέπει έλλειμμα 5,1 % του ΑΕΠ το 2020.

Το 2021, σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης, το έλλειμμα αναμένεται να μειωθεί σε 4,1 % του ΑΕΠ. Η ανάκτηση φορολογικών εσόδων αναμένεται να είναι μέτρια, ενώ οι τρέχουσες δαπάνες αναμένεται να εξακολουθήσουν να αυξάνονται. Το Κοινοβούλιο ενέκρινε πρόσφατα με ταχεία διαδικασία μια νομοθετική τροποποίηση του νόμου περί δημοσιονομικής ευθύνης, χωρίς προηγούμενη διαβούλευση με το Τσεχικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο, καθιστώντας δυνατή τη λήψη μέτρων που σχετίζονται με τις ανάγκες ανάκαμψης από την COVID-19. Ειδικότερα, η τροποποίηση αύξησε το μέγιστο διαρθρωτικό έλλειμμα για το 2021 από 1 % σε 4 % του ΑΕΠ, πέραν του μεσοπρόθεσμου στόχου για διαρθρωτικό έλλειμμα 0,75 %, και επέτρεψε μια πορεία σταδιακής προσαρμογής μεταξύ του 2022 και του 2027, με ετήσια εξυγίανση τουλάχιστον 0,5 ποσοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ μεταξύ 2022 και 2027.

3.4 Άλλοι παράγοντες που προβάλλονται από το κράτος μέλος

Στις 11 Μαΐου 2020, οι αρχές της Τσεχίας διαβίβασαν επιστολή με σχετικούς παράγοντες, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97. Η ανάλυση που παρουσιάζεται στις προηγούμενες ενότητες καλύπτει ήδη σε γενικές γραμμές τους βασικούς παράγοντες που προβάλλονται από τις αρχές.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης, το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης της Τσεχίας το 2020 αναμένεται να ανέλθει στο 5,1 % του ΑΕΠ, ποσοστό υψηλότερο και όχι πλησίον της τιμής αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Η αναμενόμενη υπέρβαση της τιμής αναφοράς θεωρείται έκτακτη αλλά όχι προσωρινή.

Σύμφωνα με τη Συνθήκη και το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, η παρούσα έκθεση εξέτασε επίσης τους σχετικούς παράγοντες.

Συνολικά, δεδομένου ότι το αναμενόμενο έλλειμμα υπερβαίνει κατά πολύ το 3 % του ΑΕΠ και ότι η υπέρβαση αυτή δεν είναι προσωρινή, και λαμβανομένων υπόψη όλων των σχετικών

παραγόντων, από την ανάλυση προκύπτει ότι το κριτήριο του ελλείμματος, όπως ορίζεται στη Συνθήκη και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/1997, δεν πληρούται.